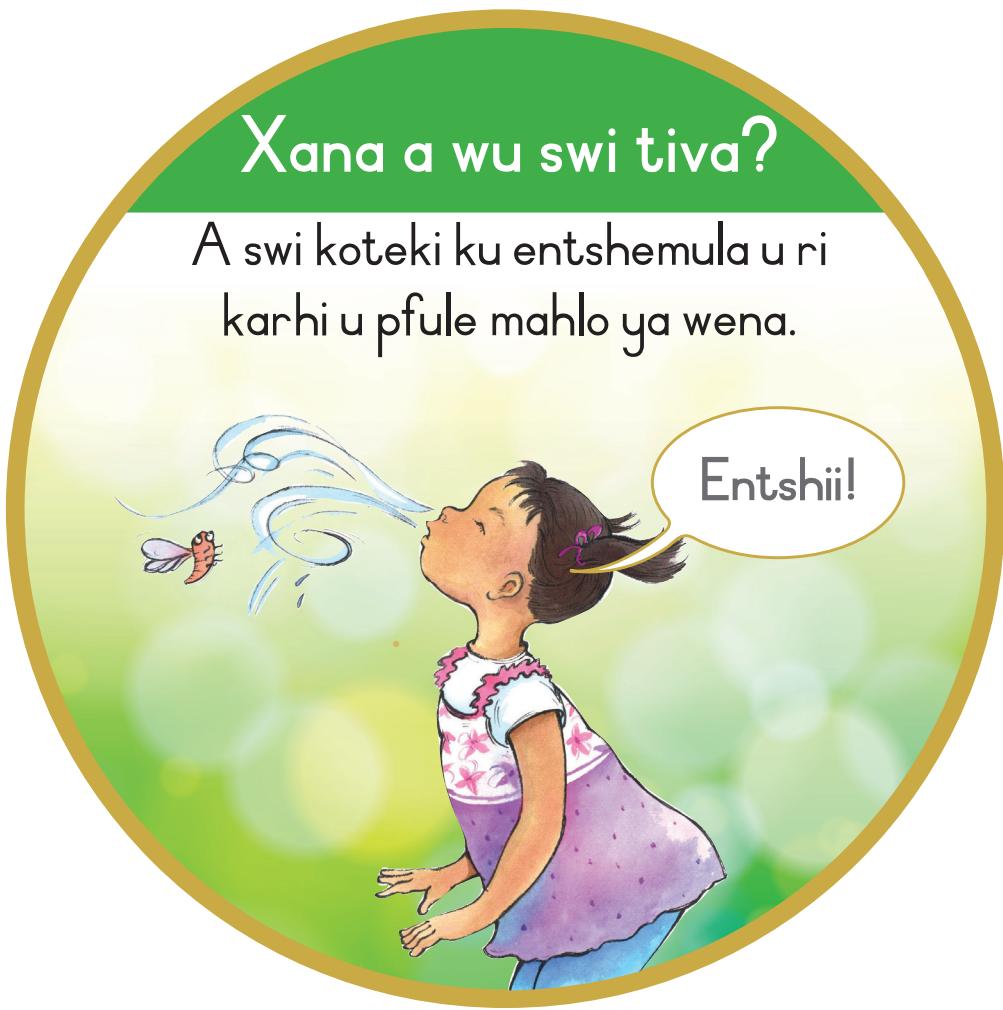

Swahilamarisa kambe i ntiyiso

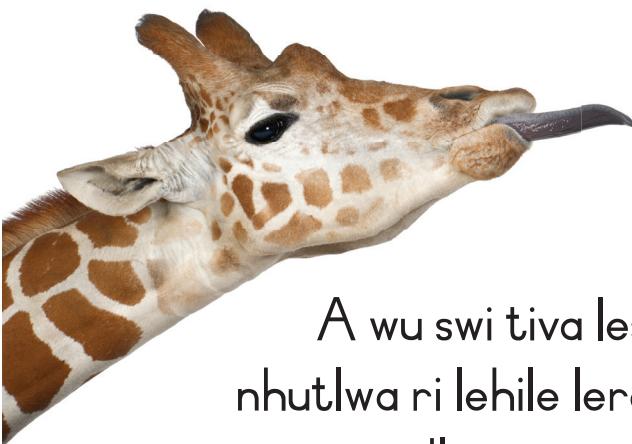
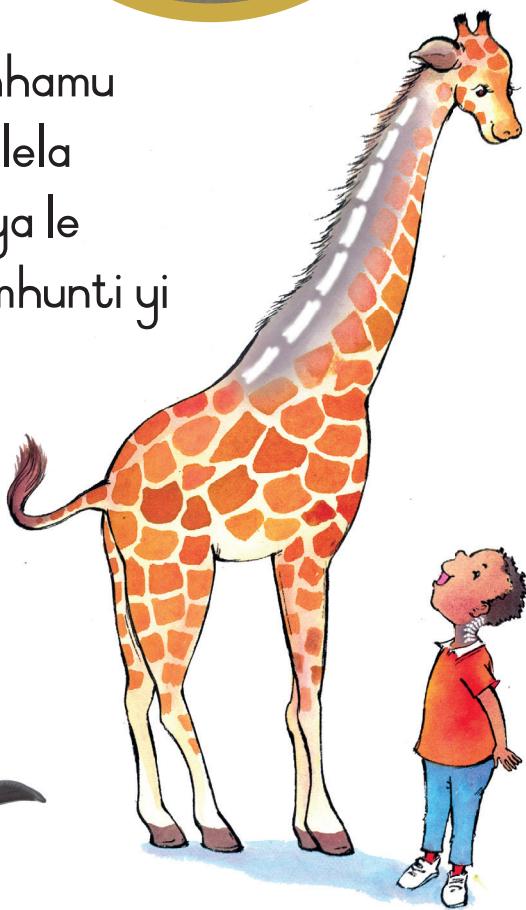
Xana a wu swi tiva?

A swi koteki ku entshemula u ri
karhi u pfule mahlo ya wena.

Tinhutlwa na vanhu
swi na marhambu
ya longo ya nkombo
etinhan'wini ta swona.

Tinhutlwa ti tirhisa tinhamu
ta tona to leha ku fikelela
matluka eka marhavi ya le
henhla emurhini, kasi mhunti yi
fikelela swiyenge
swa le hansi.

A wu swi tiva leswaku ririmi ra
nhutlwa ri lehile lero yi nga kota ku
tinantswa ndleve ya yona?

A wu swi tiva leswaku
tichimpanzi ti tlharihile
swinene?

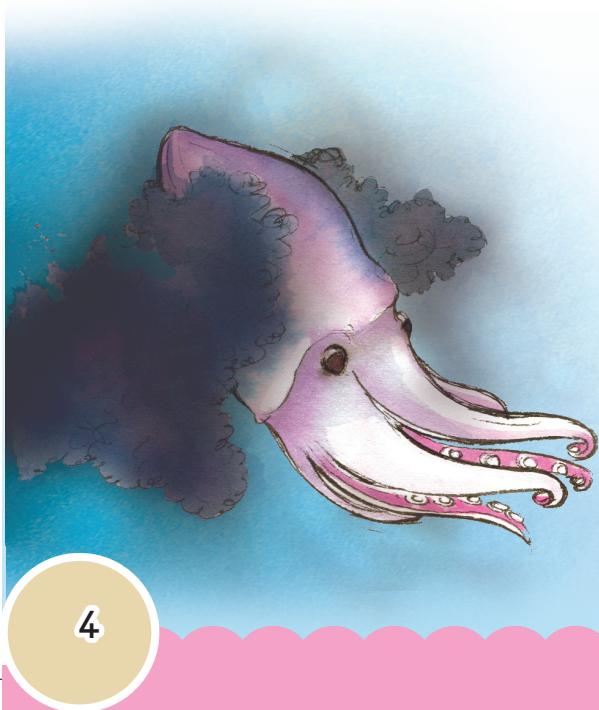

Ti nga dyondzisiwa ku tiva tinomboro.
Ti kota ku tsundzuka tinomboro hi xihatla ku
tlula vanhu.

Swiharhi swin'wana swi
hundzula mihlovo ya swona
loko swi lava ku tumbela.
Loko rimpfana kumbe
okthophasi swi famba swi
suka endhawini yin'we ku
ya eka yin'wana ya muhlovo
wun'wana, muhlovo wa dzovo
ra swona wu tekelela eka
mbangu wolowo leswaku swi nga
koti ku voniwa hi valala va swona.

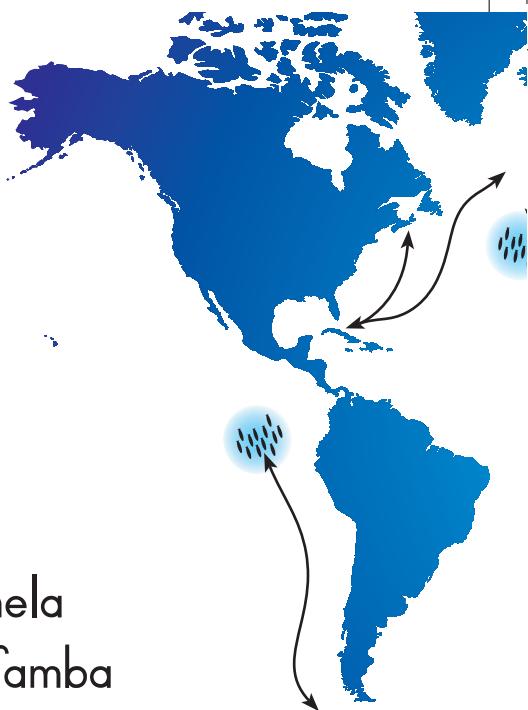
Loko okthophasi yi
hlaseriwa, yi nga
humesa papa ra inki
yo dzwihala leyi nga
fehlelaka muhlaseri.

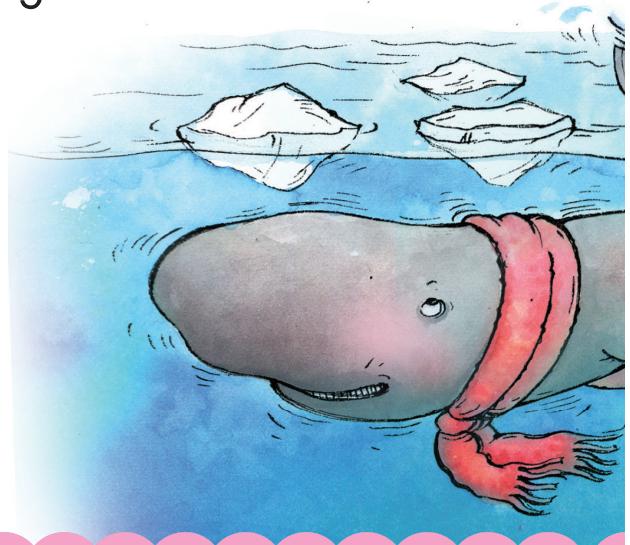
Rixaka rin'wana ra tinhlampfi ri na patironi emincileni ya tona leyi fanaka na tihlo. Loko nala a kongome "tihlo" ra nhlampfi, swi kumeka leswaku u va a kongomise ncila wa nhlampfi. Leswi swi nyika nhlampfi nkarhi wo baleka.

Tinkavangaheti
letikulu ti famba ti ya
ekule ti lava swakudya!
Ti hanya ematini yo
titimela en' walungu kasi
loko ku titimela swinene, ti
rhurhela ematini yo kufumela
ya le dzongeni. Ti kota ku famba
8 wa tikilomitara hi awara leswi
ringanaka na ku tsutsuma swinene
ka wena. Loko mati ya sungula
ku titimela edzongeni, ti tlhelela
en' walugwini. Tinkavangaheti
ti famba tikilomitara
ta magidigidi
nguva yin' wana na
yin' wana.

Brr...

Brrrr...

Mpfumawulo wa noti lowu
endliwaka hi nkavangaheti
ya wasi wu nga twiwa
eka mpfhuka wa 850 wa
tikilomitara.

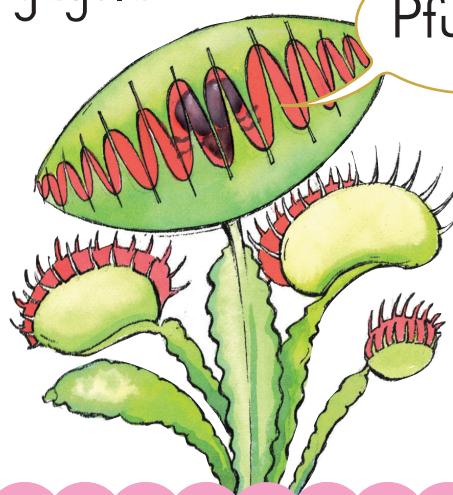

Ku tlula 600 wa
swimila swi fanele ku
dya switsotso leswaku
swi kota ku hanya.

Vunygingi bya swona
swi khoma swihlotwa
swa swona hi ku pfala
matluka ya swona hi ku hatlisa
kumbe hi ku tirhisa "thepe
yo namarhela" leyi rhiyaka
tinhongana leswaku ti va lanci
ya swona!

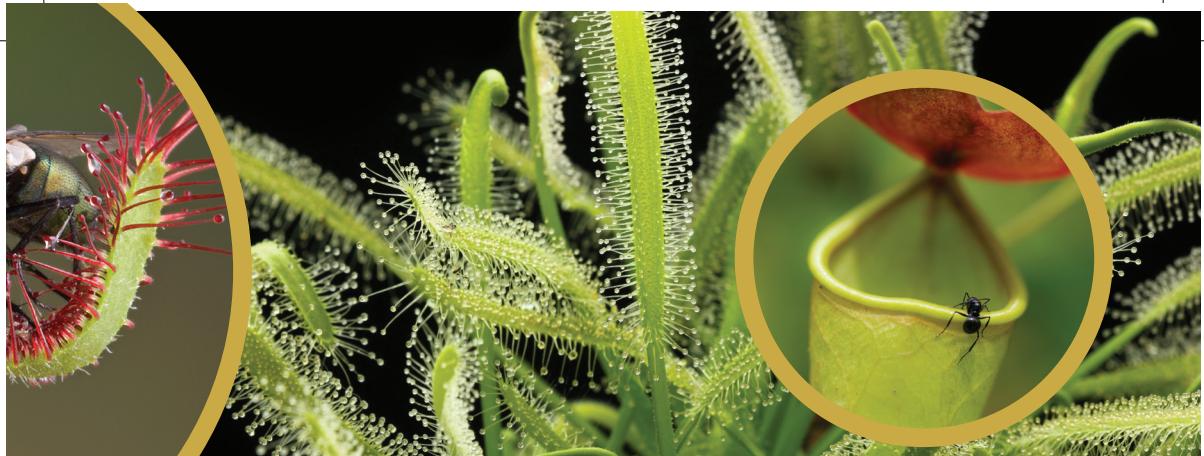
Kutani swimila swi humesa
tiasidi to gayela
xitsotso.

Yehe!

Pfunani!

Ku nga ri khale xihahampfhuka xo
hlawuleka xo hahisiwa hi matimba ya
dyambu xi hahile xi rhendzeleka na misava.
A xi tirhisangi mafurha kambe xi tirhisile
matimba ya dyambu.
Xi hlayisa matimba yo
ringanel a nihlekanhi
leswaku xi ta kota ku
haha nivusiku.

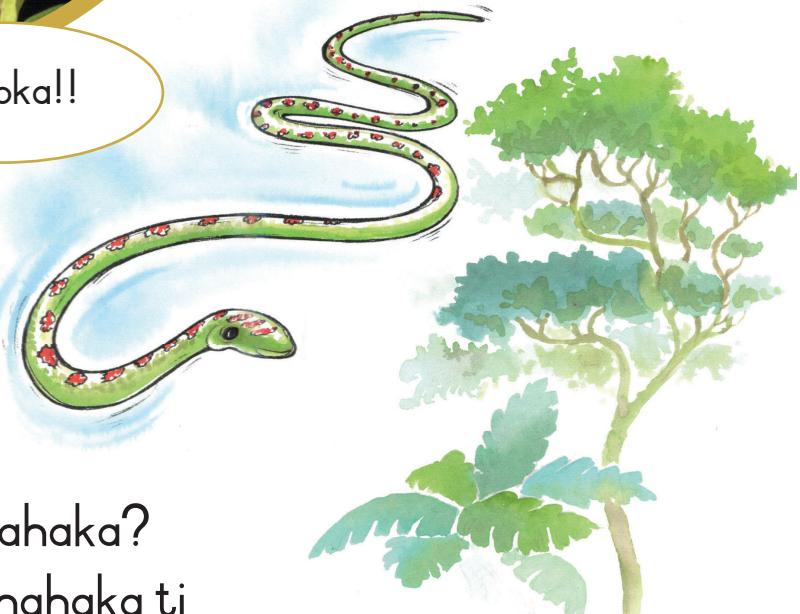
Matimba
ya dyambu
ya tengile, a ya
thyakisi moyo, tiko

kumbe mati naswona ya tele swinene. Ntsengo
wa matimba ya dyambu lama fikaka emisaveni
hi siku rin'we, ya nga phakela swilaveko swa
matimba ya gezi leri hi ri lavaka eka nkarhi
wo ringana lembe! Hi fanele ku kuma tindlela
to antswa to hlayisa matimba yo huma eka
dyambu.

I nyoka!!

I nhlampfi!

Nyoka leyi hahaka?
Tinyoka leti hahaka ti
tshama eswihlahleni swa mpfula swa le Asia.
Nyoka ya muxaka lowu yi kota ku haha
ku suka eka murhi wun'we yi ya eka murhi
wun'wana. Yi kota ku haha yi ya ehenhla
kumbe yi ya ehansi naswona yi kota no famba
handle ko endla mpfumawulo.

I xihahampfhuka!

I xinyenyana!

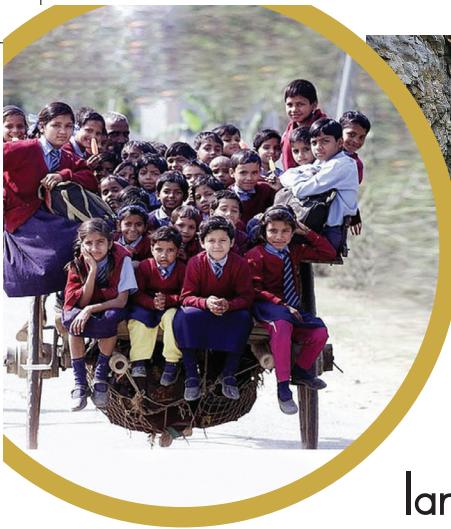
Ku na ku tlula 60 wa tinxaka
ta tinhlampfi leti kotaka
ku haha. Tinhlampfi leti ti
na vuswikoti byo tlula ti
huma ematini kutani ti
famba emoyeni ti chava
swidlayi leswi hanyaka
ehansi ka mati.

U nga endla swiluva swi cinca muhlovo wa swona hi ku chela inki kumbe swo khalara swakudya eka mati lama nga endzeni ka vhasi. Yimanyana kutani u ta vona tipetali ti cinca muhlovo. Leswi swi endla hi leswi manyukele kumbe swinsihana eminsinyeni ya xiluva swi fambisaka muhlovo ku ya eka tipetali.

Xana ku na
khombo leri u
langutanaka na
rona loko u ri endleleni yo ya
exikolweni? Vana van'wana
va fanela ku hundza eka
mabuloho ya nkarhinyana
kumbe va gonya ntshava
va famba eswindledyaneni
loko va ya exikolweni. Kasi
van'wana va fanele va
tsemakanya hi ntambhu ya
xivumbeko xa zipi loko va ya
exikolweni.

Nkoko wa maginete.
Xana a wu swi tiva
leswaku loko u khome
magine te endzeni
kumbe ehenhla ka sava,
kumbe ekusuhi na bokisi
ra tipenisele, swipetlu swa
nsimbhi swi ta namarhela eka
magine te ya wena.

Xana a wu swi tiva leswaku minkolombyana ya gekho yi nga khandziya khumbi kambe milenge ya yona yi nga khumbani na khumbi? Loko yi ri eka ndhawu yo thwixi, swinsisana swo tala eminkondzweni ya yona swi tumbuluxa swivandla swa maginete leswi nga vonekiki. Leswi swi yi "kokela" ekhumbini - ku fana na "Spiderman". Leswi swi endla leswaku yi va na rivilo lerikulu swinene ngopfu no va swi namarhela swinene.

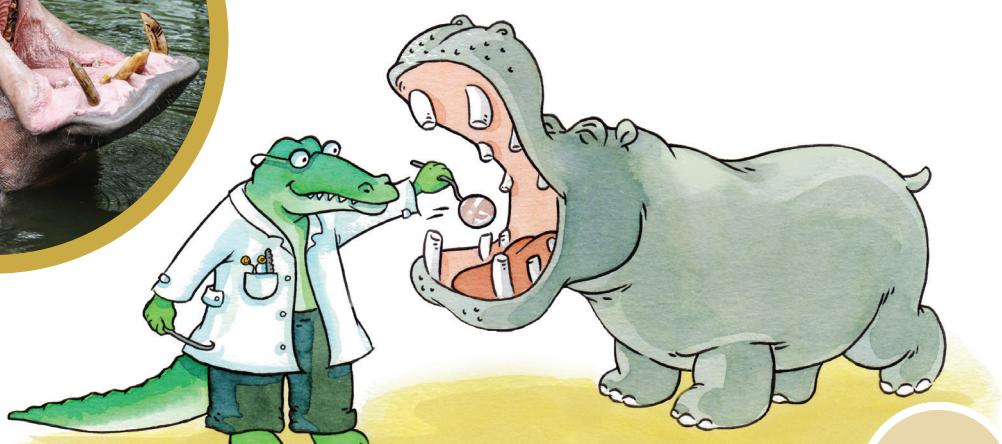

Xana feri ya meno yi
ku endzela kangani?
Vanhu va na tisete
timbirhi ta meno.
Tingwenya ti mila meno
lamantshwa endzhaku
ka malembe man'wana
na man'wana
mambirhi kasi meno
ya makondlo a ma
guleki. Ya tshama
ya ri karhi ya kula.

Nxakwa wa ndlopfu
wu tika ku ringana
na 8 wa mabakete
ya mati. Anakanya
u fambafamba na
ntiko wo tani!

Loko u ehleketa leswaku
mpfuvu yi na meno ya mune,
u hoxisile. Mpfuvu yi na 40
wa meno lama nga endzhaku
etinhlayeni ta yona leswaku yi
ta cakunya hi wona.

Xana i vamani vatluri
vo antswa swinene?

Timhala ti nga
tlulela ehenhla
swinene na le kule.

Switsutsumi swi
nga tlula ku hundza
timitara ta nhungu, kasi
nghala ya le Afrika yi nga tlula
timitara ta khume. Khangaru
ya le Australia yi nga tlula ku
fika eka l3 wa timitara.

Kambe dzedze i nghwazi!
Ri nga tlula ka 300 ka
miri wa rona.

Anakanya, loko dzedze a ri ri
hafu ya sentimitara, a ri ta tlula ehenhla ka
nhloko ya wena.

Loko a hi ri na vuswikoti byo tlula tanihi
dzedze, a hi ta tlula ehenhla ka
xitediyamu xa bolo ya milenge.

Ndzi muhluri!

Micingiriko ya ku hlaya hi mitlawa

I Languta swifaniso. Xana u nga kombisa swiharhi leswi tihundzuleke swi fana na mimbangu ya swona?

2

Byela munghana wa wena loko swi ri swona kumbe swi nga ri swona mayelana na tinhlamuselo leti landzelaka.

HI SWONA

A HI SWONA

- i. Tichimpazi ti tlharihile.
- ii. Tinkavangaheti letikulu ti famba ti ya ekule ku ya lava swakudya.
- iii. Swimila swin'wana swi dya switsotso.
- iv. Minkolombyana ya genkho yi tsandzeka ku khandziya khumbi.
- v. Timhala ti nga tlulela ehenhla swinene na le kule.
- vi. Timpfuvu ti na meno ya mune ntsena.
- vii. Swiharhi swin'wana swi hundzula muhlovo leswaku swi kota ku tisirhelela.
- viii. Vanhu va na tisete timbirhi ta meno.
- ix. Tinyoka leti hahaka ti tshama eswihlahleni swa mpfula.
- x. Unga entshemula u ri karhi u pfurile mahlo ya wena.

3

Swian'wisi i swiharhi leswi nga na voya. Endla nxaxameto wa swian'wisi hinkwaswo leswi u swi ehleketa. Tirhisa hefemulo ku hambanisa marito eka nxaxameto.

4

Swikokovi swi na mahakatimba naswona a swi koti ku haha. Endla nxaxameto wa swikokovi hinkwaswo leswi u swi ehleketa. Tirhisa hefemulo ku hambanisa marito eka nxaxameto.

Hi swihi swiharhi leswi nga vuriwangiki eka minxaxameto ya wena mambirhi?

5

Tsala swivulwa leswi nakambe u tirhisa swihikahato leswi faneleke.

- i. xana a wu swi tiva leswaku tichimpazi ti tlharihile
- ii. tingwenya ti mila meno lamantshwa endzhaku ka malembe man'wana na man'wana mambirhi kasi makondlo a ma guli meno
- iii. tinhutlwa ti tirhisa tinhamu ta tona to leha ku fikelela marhavi ya le henhla ya mirhi

6

Pananisa marito na tinhlamuselo ta wona.

Tlhela u tirhisa marito ku vumba swivulwa.

hundzula

hlohlonya

fehla

cinca

namarhela

matino

matluka

xidlayiwa

meno

damarhela

xihlotwa

makamba